

บทบาททางด้านความมั่นคงขององค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ (นาโต)
ในยุคหลังสงครามเย็น

นางสาวศศิธร รักษ์แก้ว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2541
ISBN 974-332-094-6
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

NATO'S SECURITY ROLES IN THE POST-COLD WAR ERA

Miss Sasithorn Rakkaew

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Political Science in International Relations

Department of International Relations

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1998

ISBN 974-332-094-6

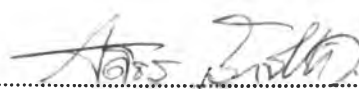
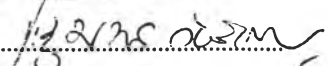
พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ศศิธร รักษ์แก้ว : บทบาททางด้านความมั่นคงขององค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ (นาโต) ในยุคหลังสงครามเย็น (NATO'S SECURITY ROLES IN THE POST-COLD WAR ERA) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ประทุมพร วัชรเสถียร, 100 หน้า. ISBN 974-332-094-6

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาบทบาททางด้านความมั่นคงขององค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ (นาโต) ในยุคหลังสงครามเย็น โดยให้ความสำคัญแก่การปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ขององค์การภายหลังจากล่มสลายของระบอบคอมมิวนิสต์ในยุโรปตะวันออกเมื่อต้นทศวรรษ 1990 การดำเนินบทบาทขององค์การในความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศในภูมิภาคยุโรปและกับองค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ ตลอดจนผลประโยชน์ของรัฐมหาอำนาจต่าง ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมนี และสหพันธรัฐรัสเซีย ที่สะท้อนผ่านทางบทบาทใหม่ของนาโตในยุคหลังสงครามเย็นด้วย

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า นาโตมีความจำเป็นต้องปรับโครงสร้างและภารกิจขององค์การ เพื่อให้สามารถดำรงตนอยู่ได้ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์ภายในภูมิภาคยุโรปและยังคงต้องดำเนินบทบาททางด้านความมั่นคงต่อไปในยุคหลังสงครามเย็นเพื่อตอบสนองต่อผลประโยชน์ของรัฐต่าง ๆ ในภูมิภาคยุโรป-แอตแลนติก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นรัฐมหาอำนาจที่ได้รับผลประโยชน์มากที่สุดจากการผลักดันให้นาโตปรับเปลี่ยนบทบาทเพื่อความคงอยู่ต่อไป

ภาควิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
สาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

พิมพ์ฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

C830375 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS
KEY WORD: NORTH ATLANTIC TREATY ORGANIZATION / NATO / EUROPEAN SECURITY

SASITHORN RAKKAEW : NATO'S SECURITY ROLES IN THE POST-COLD WAR ERA.

THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. PRATHOOMPORN VAJRASTHIRA, 100 pp.

ISBN 974-332-094-6

The main purpose of this study is to examine the security roles of the North Atlantic Treaty Organization (NATO) in the post-Cold War era.

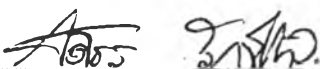
The thesis focuses on NATO's strategic adaptation to the new European security environment at the beginning of 1990s and NATO's security roles in relation with all European countries as well as with other international organizations. NATO also has to adapt its roles to suit the national interests of some particular great powers such as the United States, the United Kingdom, France, Germany and the Russian Federation.

The research found that it was the United States' initiative to bring NATO toward drastic reforms. And it was the United States that would gain mostly from the newly adapted NATO in the post-Cold War era.

ภาควิชา..... ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

สาขาวิชา..... ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ปีการศึกษา..... 2541

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของรองศาสตราจารย์ ประทุมพร วัชรเสถียร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยมาโดยตลอด

ผู้เขียนขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. สมพงษ์ ชูมาก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชาตรี ฤทธารมย์ ที่ร่วมเป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และได้ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์

ผู้เขียนขอแสดงความนับถือแด่คณาจารย์ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ได้ให้ความรู้และกำลังใจแก่ผู้เขียนตลอดระยะเวลาการศึกษา และขอขอบคุณโครงการยุโรปศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ให้ทุนทำวิจัยแก่ผู้เขียน ทำให้ผู้เขียนมีโอกาสรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ท้ายสุด ผู้เขียนขอระลึกถึงพระคุณของบิดามารดาที่ได้ให้การสนับสนุนผู้เขียนมาตลอดจนสำเร็จการศึกษา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 สภาพปัญหา.....	1
1.2 สมมติฐาน.....	5
1.3 กรอบความคิด.....	6
1.4 ความสำคัญของเรื่อง.....	8
1.5 ขอบเขตของการศึกษา.....	10
1.6 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	10
1.7 วิธีการศึกษา.....	11
1.8 วิธีการนำเสนอ.....	11
1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
บทที่ 2 องค์การนาโตในยุคหลังสงครามเย็น (ค.ศ. 1990-1997).....	13
2.1 สภาพการณ์ความมั่นคงในภูมิภาคยุโรป (ค.ศ. 1990-1991).....	13
2.1.1 การรวมเยอรมนี.....	13
2.1.2 การสลายตัวขององค์การสนธิสัญญาวอร์ซอ.....	16
2.1.3 การล่มสลายของสหภาพโซเวียต.....	19
2.2 การปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ของนาโตในยุคหลังสงครามเย็น.....	21
2.2.1 แนวคิดใหม่เชิงยุทธศาสตร์ของนาโตในยุคหลังสงครามเย็น.....	22
2.2.2 การหามาตรการในการสร้างความไว้วางใจด้านความมั่นคงในภูมิภาคยุโรป... ..	31

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 3	บทบาททางด้านความมั่นคงขององค์การนาโตในยุคหลังสงครามเย็น.....	41
3.1	บทบาทขององค์การในความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศในภูมิภาคยุโรป	41
3.1.1	การเป็นองค์การเพื่อการป้องกันร่วมกัน	42
3.1.2	การขยายบทบาทขององค์การเข้าไปยังภูมิภาคยุโรปตะวันออก	48
3.1.3	การปฏิบัติการทางทหารในเขตนอกพื้นที่	53
3.2	บทบาทขององค์การในความสัมพันธ์กับองค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ	54
3.2.1	ความสัมพันธ์ระหว่างนาโตกับองค์การสหภาพยุโรปตะวันตก	55
3.2.2	ความสัมพันธ์ระหว่างนาโตกับองค์การความมั่นคงและความร่วมมือกัน ในยุโรป	61
3.2.3	ความสัมพันธ์ระหว่างนาโตกับสหประชาชาติ	64
3.3	บทบาทขององค์การในความสัมพันธ์กับผลประโยชน์ของรัฐ.....	68
3.3.1	สหรัฐอเมริกา.....	69
3.3.2	กลุ่มประเทศมหาอำนาจในภูมิภาคยุโรปตะวันตก.....	75
3.3.3	สหพันธรัฐรัสเซีย.....	82
บทที่ 4	บทสรุป.....	86
	รายการอ้างอิง	89
	ภาคผนวก	96
	ภาคผนวก ก.....	97
	ภาคผนวก ข.....	98
	ภาคผนวก ค.....	99
	ประวัติผู้เขียน	100